

**TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGELERİNDE FAALİYETTE BULUNAN FİRMALARA
TANINAN VERGİ AVANTAJLARI, BİLDİRİM VE RAPORLAMA MÜKELLEFİYETLERİ**

1. GENEL ÇERÇEVE :

4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu, 2001 yılından itibaren yürürlüktedir. Bu Kanunu' un esas amacı üniversite - araştırma kuruluşu – üretici üçgenindeki işbirliğini pekiştirmek, ülke sanayisini uluslararası arenada rekabet edebilir hale getirmektir. Bu minvalde bölge işleticisi ve bölgede faaliyet gösteren firmalara gelir-kurumlar vergisi istisnası, firma çalışanlarının ücretlerine ilişkin vergi istisnası, KDV., damga vergisi istisnaları geliştirilmiştir.

2. GELİR VE KURUMLAR VERGİSİ KAZANÇ İSTİSNALARI :

4691 sayılı Kanun' un geçici 2 nci maddesi, *"Yönetici şirketlerin bu Kanun uygulaması kapsamında elde ettikleri kazançlar ile bölgede faaliyet gösteren gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, münhasıran bu bölgedeki yazılım ve ar-ge faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları 31.12.2023 tarihine kadar gelir ve kurumlar vergisinden müstesnadır."* hükmüne amirdir.

Mezkur Kanun' da yapılan tanımlamalara göre;

Araştırma ve geliştirme (ar-ge): Araştırma ve geliştirme, kültür, insan ve toplumun bilgisinden oluşan bilgi dağarcığının artırılması ve bunun yazılım dahil yeni süreç, sistem ve uygulamalar tasarlamak üzere kullanılması için sistematik bir temelde yürütülen yaratıcı çalışmaları,

Yazılım : Bir bilgisayar, iletişim cihazı veya bilgi teknolojilerine dayalı bir diğer cihazın çalışmasını ve kendisine verilen verilerle ilgili gerekli işlemleri yapmasını sağlayan komutlar dizisinin veya programların ve bunların kod listesini, işletim ve kullanım kılavuzlarını da içeren belgelerin, belli bir sistematik içinde, tasarlama, geliştirme şeklindeki ürün ve hizmetlerin tümü ile bu ürün ya da mal ve hizmetlerin lisanslama, kiralama ve tüm hakları ile devretme gibi teslim şekillerinin tümünü ifade etmektedir.

Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Uygulama Yönetmeliğinin 37 nci maddesi kazanç istisnasının uygulamasını ana hatlarıyla şu şekilde düzenlemiştir:

- 2.1. Yönetici şirketlerin Kanunun uygulanması ile ilgili her türlü faaliyetleri sonucunda elde ettikleri kazançları 31.12.2023 tarihine kadar kurumlar vergisinden müstesnadır. Yönetici şirketlerin düzenleyecekleri kâğıtlar ve yapacakları işlemler damga vergisi ve harç muafiyetine sahiptir. Bunları uygulayabilmek için yönetici şirketlerin ilgili vergi dairesine başvuruda bulunmaları gerekmektedir.
- 2.2. Bölgede faaliyet gösteren firmaların münhasıran bu bölgedeki yazılım ve ar-ge faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları 31.12.2023 tarihine kadar gelir-kurumlar vergisinden müstesnadır. Mükellefler bu uygulama ile ilgili bağlı oldukları vergi dairesine başvuruda bulunmalıdırlar. Başvuruya, yönetici şirketten alınacak mükellefiyetin bölgede yer aldığına ve faaliyet türüne dair belge de eklenmelidir.
- 2.3. Yukarıda izah edilen istisnalardan bir bütün halinde faydalanılabilir. Fakat 4691 sayılı Kanun uyarınca yararlanılan bu istisnalar için, 5520, 193 ve 5746 sayılı Kanunlar uyarınca sağlanan yazılım ve ar-ge projeleri kapsamındaki vergisel teşviklerden ayrıca yararlanmak mümkün değildir.
- 2.4. 1 seri numaralı kurumlar vergisi genel tebliği içerisindeki 5.12.2 nci başlıkta teknoloji geliştirme bölgeleri kazanç istisnası ele alınmıştır. Burada düzenlenen ve dikkat edilmesi gereken hususlar şu şekilde sıralanabilir:
  - a. İstisna kazancı kesinlikle bölge içindeki faaliyetlerden elde edilmelidir. Bölgede faaliyette bulunan mükelleflerin bölge dışında gerçekleştirdikleri faaliyetlerden elde ettikleri kazançlar yazılım ve ar-ge faaliyetinden edilmiş olsa dahi istisnadan faydalanamayacaktır.
  - b. Kazanç istisnasından bölgede faaliyete başladıktan sonra faydalanılacaktır. Bu minvalde,
    - i. Bölgede faaliyete geçmeden tamamlanmış yazılım ve ar-ge projeleri ile ilgili bölgede faaliyete geçtikten sonrasında istisna uygulanması mümkün değildir.

- ii. Bölgede faaliyete geçmeden önce başlayıp, bölgede devam eden yazılım ve ar-ge projelerinden sağladıkları kazancın, sadece projenin bölgede gerçekleşen kısmına isabet eden tutarı istisnadan yararlanabilecektir. Burada esas alınması gereken rasyo, bölge içerisinde oluşan proje maliyetinin, toplam proje maliyetine oranı suretiyle hesaplanabilir.
- c. İstisnadan yararlanan faaliyete ait giderler, diğer faaliyetlerden elde edilen kazançlardan indirilemeyecektir. Aynı şekilde yazılım ve ar-ge projeleri tahtında edilmeyen gelirlere istisna uygulanması mümkün olamayacağı gibi istisnadan kaynaklanan zarar da diğer faaliyet gelirlerinden indirilemeyecektir.
- d. İstisna kapsamında kazanç yanında diğer faaliyetlerden de kazanç oluşması durumunda müşterek giderler maliyetler nisabınca dağıtılacaktır.
- e. 5746 sayılı Kanun uyarınca sağlanan hibelerin fonda gösterilmesi şartı olmamakla birlikte, bu hibelerin önce kazanca eklenmesi sonra istisnaya tabi tutulması gerekir.

3. DAMGA VERGİSİ MUAFİYETİ :

Yönetici şirket, 4691 sayılı Kanunun uygulanması aşamasında düzenlenen kâğıtlardan ve yapılan işlemlerden dolayı damga vergisi ve harçtan muaftır. Bununla ilgili bağlı bulunulan vergi dairesine müracaat esastır. Konuyla ilgili yönetmeliğin 37/1-a bendinde vazedilen bu muafiyet dışında bölgede faaliyette bulunan işletmelere sağlanan bir istisna mevcut değildir.

4691 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesi uyarınca, bölgede çalışan ar-ge ve destek personelinin bu görevleri ile ilgili ücretleri, 31.12.2023 tarihine kadar her türlü vergiden müstesnadır. Dolayısıyla bu ücretlerle ilgili gelir vergisinin yanında damga vergisi de alınmayacaktır.

4. KATMA DEĞER VERGİSİ İSTİSNASI :

3065 sayılı KDVK.' nun geçici 20 nci maddesi, *"Teknoloji geliştirme bölgesinde faaliyette bulunan girişimcilerin kazançlarının gelir ve kurumlar vergisinden istisna bulunduğu süre içinde münhasıran bu bölgelerde ürettikleri ve sistem yönetimi, veri yönetimi, iş uygulamaları, sektörel, internet, mobil ve askeri komuta kontrol uygulama yazılımı şeklindeki teslim ve hizmetleri katma değer vergisinden müstesnadır.*

Maliye Bakanlığı, program ve lisans türleri itibarıyla istisnadan yararlanılacak bedele ilişkin olarak asgari sınır belirlemeye, istisna uygulanacak yazılım programlarını tanımlamaya ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları tespit etmeye yetkilidir." şeklindedir.

KDV. konusundaki istisnada dikkat edilmesi gereken hususlar aşağıda açıklanmıştır.

- 4.1. Teknokentlerdeki KDV. istisnası tam istisna olmayıp kısmi istisna niteliğindedir. KDVK.' nun 30/a fıkrası gereğince istisna faaliyetlerine ilişkin yüklenilen KDV. indirilemeyecektir. Bu cümleden olarak, KDVK.' nun geçici 20 nci maddesinin ilk fıkrasında açıklanan teslim ve hizmetler için yüklenilen KDV., indirim ve iadeye konu olamamaktadır. Bu tutar, gider veya maliyet olarak dikkate alınacaktır.
- 4.2. Mezkur kanun hükmü, söz konusu KDV. istisnasını sektörel bazda ayrıma tabi tutmuştur. Münhasıran bölgede üretilen sistem yönetimi, veri yönetimi, iş uygulamaları, sektörel, internet, mobil ve askeri komuta kontrol uygulama yazılımı şeklindeki teslim ve hizmetler dışında KDV. istisnası uygulamak mümkün olamayacaktır.

Bu minvalde 60 numaralı KDV. Sirkülerinin 3.6.4. bölümünde yapılan bazı açıklamalar aşağıda özetlenmiştir:

- a. Bölgede üretilen yazılım, farklı kişilere satılsa, CD ortamında üretilse dahi istisnaya konudur. Ancak bu yazılımın bayi tarafından tüketiciye ulaştırılması halinde bu aşamada istisna uygulanmayacaktır. Yazılımın ihraç edilmesi durumunda, ihracata ilişkin yüklenilen KDV., indirim ve iade konusu yapılabilecektir.

- b. Hastane bilgi yönetim sistemi yazılımı, bölgede üretilmek kaydıyla istisnaya konu edilebilecektir. Bunun güncellemesi de istisnaya konu olup, bunun dışındaki bakım ve destek hizmetlerine istisna uygulanmayacaktır.
- c. Web sitesi aracılığı ile verilen reklam hizmeti, bölgede üretilen oyun programları, network uygulaması şeklindeki yazılımlar istisnaya konu edilemeyecektir.

5. ÜCRETLERDE İSTİSNA :

4691 sayılı Kanun' da 6170 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikler sonrasında geçici 2 nci madde hükmü şu şekle gelmiştir: *"Bölgede çalışan ar-ge ve destek personelinin bu görevleri ile ilgili ücretleri, 31.12.2023 tarihine kadar her türlü vergiden müstesnadır. Muafiyet kapsamındaki destek personeli sayısı ar-ge personeli sayısının yüzde onunu aşamaz. Yönetici şirket, ücreti gelir vergisi istisnasından yararlanan kişilerin bölgede fiilen çalışıp çalışmadığını denetler. Ancak, bölgelerde yer alan girişimcilerin yürüttükleri ar-ge projesi kapsamında çalışan ar-ge personelinin, bölgede yürüttüğü görevle ilgili olarak yönetici şirketlerin onayı ile bölge dışında geçirmesi gereken süreye ait ücretlerinin bir kısmı gelir vergisi kapsamı dışında tutulur. Bakanlığının uygun görüşü alınarak hazırlanacak yönetmelikle belirlenir. Yönetici şirketin onayı ile bölge dışında geçirilen sürenin bölgede yürütülen görevle ilgili olmadığını tespit edilmesi halinde, ziyaa uğratılan ve buna ilişkin cezalardan ilgili işletme sorumludur.*

Bu madde hükümleri TÜBİTAK-Marmara Araştırma Merkezi Teknoloji Serbest Bölgesi yönetici şirketi, bu bölgede faaliyet gösteren gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri ile bölgede çalışan araştırmacı, yazılımcı ve ar-ge personelinin bu görevleri ile ilgili ücretleri bakımından da uygulanır."

Konu ile ilgili ayrıntıları ve özellikli konuları açıklayalım:

- 5.1. Kanun maddesinde net olmakla birlikte, bölgede çalışan ve ar-ge faaliyetlerinde doğrudan görev alan, bu görevin yürütülmesine katılan araştırmacı, yazılımcı ve teknisyenler ar-ge personeli oluşturulmaktadır. Destek personeli ise türev görevleri ifa eden yönetici, teknik eleman, laborant, işçi, sekreter faaliyetlerini icra eden kişilerdir.

- 5.2. Yönetmeliğin 37/1-c maddesine göre, istisna kapsamındaki çalışma sürelerinin hesabında haftada 45 saat baz alınır. Bunun üzerindeki çalışma için istisna uygulanmaz. Hafta tatili, yıllık ücretli izin, tatil günleri istisnaya dahil edilir. Ücrete prim, ikramiye vb. dahil edilir.
- 5.3. Bölge dışında faaliyet gösteren ar-ge personelinin ücretlerinin belli bir kısmı ücret istisnasına tabi olacaktır. Destek personeli için bölge dışı faaliyetlerde istisna uygulanmamaktadır. Bununla ilgili düzenleme Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Uygulama Yönetmeliğinin 37/1-e bendinde yapılmıştır. Buna göre ar-ge personelinin, bölgedeki asli işi ile ilgili olmak üzere ve yönetici şirketin onayı ile bölge dışında geçirdiği sürelerle ait elde ettikleri ücretlerin, üniversitede kadrolu öğretim elemanları için % 50 si, diğer ar-ge personeli için % 25' i gelir vergisinden istisna edilmiştir. Burada bölge yönetici şirketinin, işin niteliği gereği görevin bir kısmının dışarıda yapılması gerektiği doğrultusunda karar vermesi, firmaların bölge dışında çalışan personel listesi ve çalışma süresini onaylaması gerekir.

6. FAALİYETLERE İLİŞKİN BİLDİRİMLER VE YMM. RAPORU :

4691 sayılı Kanuna ilişkin olarak 12.03.2014 tarih ve 28939 sayılı R.G.' de yayımlanan Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği, bölgede yer alan yönetici şirket ve girişimci şirketlerin yürütecekleri faaliyetlere ilişkin usul ve esasları açıklamıştır.

Bildirim ve YMM. raporlaması ile ilgili yönetmelik hükümleri şunlardır:

- 6.1. Yönetmeliğin, "Muafiyet ve istisnalar" başlıklı 37/1-g bendinde, *"Bakanlıkça istenilen formata uygun olarak hazırlanmış, üçer aylık dönemler halinde bölge yönetici şirket ve bölgede bulunan girişimcilerin faaliyetlerine ilişkin, kendi mali müşavirleri veya yeminli mali müşavirlerince onaylı bilgiler Bakanlığa üç aylık dönemi takip eden altmış gün içerisinde gönderilir. Bu süre içerisinde gönderilmemesi halinde, Bölgede sağlanan muafiyetlerin devam edip etmeyeceğine yönelik inceleme yapılmasını sağlamak amacıyla Maliye Bakanlığı, Bakanlık tarafından bilgilendirilir."* denilmektedir.

- 6.2. Aynı yönetmeliğin, ("Yönetici şirketin görev ve sorumlulukları" başlıklı 15/1-ö bendinde,) *"Bakanlıkça istenilen formata uygun olarak hazırlanmış, üçer aylık dönemler halinde kendisine ve Bölgede bulunan girişimcilerin faaliyetlerine ilişkin, kendi serbest muhasebeci mali müşaviri veya yeminli mali müşavirince onaylı bilgilerin üçer aylık dönemi takip eden altmış gün içerisinde Bakanlığa gönderilmesi, ayrıca aynı bilgilerin elektronik ortamda Genel Müdürlüğe iletilmesi, bu bende uygun hareket edilmemesi halinde aylık muafiyet belgelerinin onaylanmaması"* şeklinde açıklama yapılmıştır.
- 6.3. Yönetmeliğin 15/1-s bendinde ise, "Her türlü hesap ve işlemlerini yıllık olarak 1.6.1989 tarihli ve 3568 sayılı SMMM ve YMM Kanununa göre yetkilendirilmiş yeminli mali müşavire inceletilmesi amacıyla yeminli mali müşavirle her yılın ocak ayı sonuna kadar o yıla ilişkin sözleşmenin yapılması, yeminli mali müşavirin Bakanlıkça belirlenecek Yeminli Mali Müşavir Rapor Formatına uygun olarak bu yönetmelik kapsamında düzenlediği mali denetim raporunun birer örneğinin her yılın haziran ayı sonuna kadar aynı süre içinde kendisine ve Bakanlığa gönderilmesinin sağlanması" nın yönetici şirketin görev ve sorumlulukları arasında olduğu açıklanmıştır.

1 Nisan 2014 tarihinde yürürlüğe giren Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği ile ilgili olarak, "onaylı bilgiler" ve "YMM. rapor formatı" hakkında henüz Bakanlıkça yapılan bir açıklama bulunmamaktadır. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının konuyla ilgili açıklama yapması beklenmektedir.

7. SONUÇ :

Pek çok hususta yukarıda açıklamaya çalıştığımız destek unsurlarını barındıran 4691 sayılı Kanun ve bununla ilgili yayımlanan yönetmelik, ilgili kişi ve kurumlara farklı istisna ve muafiyet olanakları sunmaktadır.

Görünen odur ki bu olanaklar ciddi bir denetim yaptırımına tabi tutulacaktır. Bu anlamda bölgede yer alan kişi ve kurumların, mali hukuk ve muhasebe altyapısını sağlıklı bir şekilde organize etmeleri önem arz etmektedir.

Saygılarımızla,
Şemsi Aziz ÇINAROĞLU
Yeminli Mali Müşavir